

teatrul de păpuși

Marcel Breslașu

ÎNCĂ UN DOMENIU ÎN VĂDIT PROGRES

Literatura pentru copii a înregistrat în anii din urmă multe și importante succese în mai toate compartimentele ei: roman și nuvelă, basme și povestiri științifico-fantastice, poezie și evocări istorice... Domeniul care nu prea ținea pasul — nici în numărul manifestărilor sale, nici în calitatea acestora — a fost multă vreme dramaturgia originală destinată teatrelor de păpuși. Repertoriul era alcătuit din „scenarizări” ale unor povestiri clasice, din traduceri și adaptări, piesele scrise anume pentru scena păpușarilor și legate de actualitatea noastră erau rare și realizate la un nivel care lăsa încă mult de dorit. Dar iată că în întâmpinarea aniversării celor 15 ani scurși de la Eliberare, s-a produs și la această rubrică a creației dramatice un veritabil reviriment: zeci de lucrări noi, un mare număr dintre ele răspunzând cerințelor artistice și educative, obiectivelor revoluției culturale în acest sector. Ceea ce este îmbucurător, în prim rînd, e faptul că alături de semnăturile unor autori consacrați, au apărut nume de debutanți sau de autori abia mijiți din anonim, o adevărată rezervă masivă, din rîndul căreia se va recruta „schimbul de miine” al dramaturgiei pentru copii. O bună parte din aceste lucrări se găsesc de pe acum în stadiul de a putea fi puse în scenă, multe altele mai cer adîncirea materialului tratat, desăvîrșirea expresiei lor literare și a posibilităților de transpunere tehnică pe scenă. Fapt este că ne aflăm în fața unei recolte bogate și că avem asigurată stagiunea din toamna acestui an și altele cîteva următoare, atît în teatrul profesionist, cît și pentru activitatea echipelor amatoare.

În această scurtă notă nu vom putea da seamă asupra fiecărei piese noi, mărginindu-ne a încerca să degajăm cîteva linii majore de dezvoltare a acestui gen, pe baza întregului material ce ne-a trecut pe sub ochi. În primul rînd, creșterea vădită a „diversității tematice”, autorii străduindu-se să lărgească sfera întîmplărilor care „merg” pentru teatrul de păpuși. Cum este și de bănuît, aceasta nu se petrece fără riscul de a trata subiecte care pun anevoioase probleme tehnice păpușarilor, dar investiția de inventivitate și de efort merită să fie făcută!

Pare să triumfe — și personal consider această victorie ca justificată — tendința autorilor care mențin în tipologia lucrărilor lor personajele vechilor povești, „lumea de basme”, asupra celeilalte înclinări a unor dramaturgi de a „demasca” — de pe poziții așa-zis înaintate — universul fantastic al eroilor din poveste, chipurile „nerealist”. Mi se pare... puerilă încercarea de a răpi copiii din minunatul tărîm al închipuirii, atît de fertil în flori ale realității! Apreciez încă ca una din laturile cele mai pozitive ale evoluției de care vorbesc, aceea a îmbinării tradiționalelor figuri și întîmplări din basme cu elemente ale realității noastre înconjurătoare, infuzîndu-se astfel un conținut vivifiant unor forme... de altfel nemuritoare! Păcală la gospodăria agricolă colectivă, Tîndărică la un iarmaroc din zilele noastre, Vasilache „adaptîndu-se” noilor condiții de viață, noilor relații sociale etc. Fuziunea celor două materii prime mai e uneori încă incompletă, dar și aci, drumul ales este cel bun și perspectivele îmbucurătoare. *Basmul din anul 2000* de Aurel și Xenia Boeșteanu constituie în această direcție (a fericitei îmbinări dintre real și fantastic) o reușită și o indicație.

Dacă prin pitorescul său, mediul rural (cu implicațiile trecerii satului la formele socialiste de viață și de muncă) intră în materialul pieselor citite, am dori ca în egală măsură să fie prezentă și lumea muncii de la oraș. Excepții ca piesa *Necazurile lui Șurubel*, spre pildă, sînt un bun început în această importantă problemă ce se cere ogîndită în cadrul educației cetățenești a celor mici.

Mi s-a părut în vădit progres și preocuparea de a căuta limbajul cel mai adecvat accesibilității copiilor, această preocupare constituind un simptom și o

măsură a mai apropiatei frecvenări a copiilor de către scriitori, a unei mai reale cunoașteri a modului de exprimare al copilului de astăzi.

Fără îndoială, aceste izbinzi se mai cer consolidate și extinse, textele urmînd a fi valorificate prin montare, prin „jocul actorilor“, reprezentarea lor constituind materialul unui vast schimb de experiență pentru echipele teatrale, dar și un cîmp rodnic de experimentare pentru autorii viitoarei producții a genului.

Avem deplină îndreptățire să privim cu optimism evoluția teatrului nostru de păpuși, bucurîndu-ne de pe acum de importanța lui contribuție în creșterea patriotică a celor mai mărunți spectatori și, în același timp, de frumoasele lui perspective de afirmare tot mai strălucită pe arena internațională a marionetiștilor.

Festivalul ce se va desfășura anul viitor la București — nădăjduim, cu participarea multor formații din străinătate — va prilejui consfințirea succesorilor noastre, o verificare a etapei parcurse și un imbold pentru ducerea la capăt — de către toți factorii puși în slujba ei — a acestei sarcini de onoare!

Comandamentul nostru rămîne: un teatru mare pentru cei mici.

MITOLOGIA LA PĂPUȘI

...La început, cele care au făcut cunoscută copiilor figura legendară a lui Hercule, fiul lui Zeus și al pămîntenei Alcmena, au fost emisiunile radiofonice. Al. Mitru, în remarcabilele sale „Legende ale Olimpului“, a inițiat de fapt o acțiune de răspindire a culturii clasice pentru tîna generație, pornind de la „izvoare“, adică de la însăși mitologia greacă.

Heracle, care a depășit cadrul poemelor homerice (transfigurat ca erou dramatic de Sofocle și Euripide), a fost adus din nou pe scenă — păstrînd proporțiile — într-o dramatizare alcătuită special pentru păpuși. Ideea a fost fericită și teatrul trebuie felicitat pentru punerea ei în practică. Dificultăți serioase stăteau, de la început, în însăși calea dramatizării, care trebuia să înfățișeze teribilele „munci“ ale titanului osîndit să lupte 12 ani cu fiare și monștri. Legenda, cioplită parcă în stincile masive ale unor munți uriași, cerea o forță deosebită de transfigurare pentru a nu „piper-nici“ sensurile ei ample. Al. Mitru a selectat episoadele cele mai semnificative, neoprindu-se decît la unele din isprăvile legendarului erou. Un prolog spiritual aduce în scenă conciliabulul zeilor, mica furtună stîrnită în Olimp de gelozia Herei la nașterea lui Heracle. Sfatul ceresc decide soarta viitoare a semizeului!...

Heracle pornește la drum, și Al. Mitru îl prezintă alegîndu-și calea în viață (după Prodicos, filozoful din Chios), știind să discearnă între Virtute și Desfrinare. Autorul a știut (de altfel, se și impunea) să descifreze tilcul legendei în sensurile ei actuale, să-l înfățișeze pe Heracle omul în luptă cu forțele oarbe ale destinului, biruind

„Interpretul“ principal

cele mai grele încercări, dovedind supremațiile virtuți ale minții umane. Asemenea lui Prometeu (pe care Marx îl numea „cel mai nobil și mai sfînt mucenic din calendarul omenirii“), dar depășindu-l, Heracle e de fapt eroul unui poem închinat omului, voinței de a învinge, tenacității puse în slujba binelui, a telurilor celor mai nobile. Acesta e sensul esențial al neînfricului erou, biruitor al „cerului“, cel care și-a cîștigat cîntea de a străluci pe firmamentul ceresc într-o constelație ce-i poartă numele.

Autorul s-a priceput să transmită tinerilor spectatori acest mesaj generos, să desfacă un fir unic din ghemul gros și întortochiat al legendei, să treacă peste anumite fapte și referințe ce depășesc limita